

Grundläggande granskning Socialnämnden

Botkyrka kommun

April 2021

*Anders Hägg
Tobias Björn
Ellen Röllgårdh
Casper Wessén*

Innehållsförteckning

Sammanfattning med rekommendationer

03

Inledning

05

Granskningsiakttagelser

08

Sammanfattning

Granskningsområde	Revisionell bedömning	Kommentar
Ändamålsenlighet <i>Baseras på revisionsfråga 5a, 6a,7a, 8b, 8e, 9b</i>	Gul	Nämnden kan delvis verifiera att dess förvaltning utförts på ett ändamålsenligt sätt under år 2020.Vi noterar att nämnden inte nått upp till god måluppfyllelse inom samtliga områden. Vi noterar vidare att processen för risk- och väsentlighetsanalys inte framkommer av internkontrollplanen.
Ekonomiskt tillfredsställande <i>Baseras på revisionsfråga 5b</i>	Röd	Nämnden kan inte verifiera att förvaltningen skett på ett från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt under år 2020. Resultat mot driftbudget: - 7,5 mnkr. Vi har noterat att nämnden i sin verksamhetsberättelse bytt ekonomiskt mål och följer upp avvikelse mellan prognos vid delårsrapport 2 och årsutfallet istället för avvikelse mellan prognos vid delårsrapport 1 och årsutfallet.
Intern kontroll <i>Baseras på revisionsfråga 1a, 2a, 3a-c, 4a-d, 6b, 7b-c, 8a, 8c-d, 9a,10a-c, 11a-c, 12a-b</i>	Grön	Den interna kontrollen hänförlig till nämndens förvaltning har i rimlig grad varit tillräcklig under år 2020. Vi noterar vissa avvikelser mellan prognostiserad måluppfyllelse och slutligt resultat. Vi noterar vidare att det saknas en dokumenterad risk- och väsentlighetsanalys.

Sammanfattning

Rekommendationer

För att utveckla verksamheten lämnas följande rekommendationer till socialnämnden:

- Säkerställ att vidtagna åtgärder är tillräckliga för att nå god måluppfyllelse.
- Säkerställ att vidtagna åtgärder är tillräckliga för att nå en budget i balans samt att nämnden följer upp de ekonomiska mål som har fastställts i internbudgeten.
- Säkerställ att processen och dokumentationen kring risk- och väsentlighetsanalys tydliggörs.
- Säkerställ att nämnden utvecklar fler egna, nämndspecifika kontroller i internkontrollplanen, samt att åtgärder vidtas för de kontroller som uppvisar godtagbart resultat.

Inledning

Bakgrund

Av kommunallagen och god revisionssed följer att revisorerna årligen ska granska alla styrelser och nämnder.

Kommunstyrelsen och nämnderna ska förvalta och genomföra verksamheten i enlighet med fullmäktiges uppdrag, lagar och föreskrifter. För att fullgöra uppdraget måste respektive organ bygga upp system och rutiner för styrning, uppföljning, kontroll och rapportering samt säkerställa att dessa rutiner tillämpas på avsett sätt. En bristfällig styrning och kontroll kan riskera att verksamheten inte bedrivs och utvecklas på avsett sätt.

Syfte och revisionsfrågor

Syftet med den översiktliga granskningen är att ge kommunens revisorer ett underlag till uttalande i revisionsberättelse.

Följande övergripande revisionsfråga ska besvaras:

Har socialnämndens förvaltning skett på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt samt med tillräcklig intern kontroll?

Granskningen omfattar följande granskningsområden:

1. Styrning, kontroll och åtgärder
2. Måluppfyllelse för verksamheten
3. Måluppfyllelse för ekonomin
4. Intern kontroll
5. Prognos

Delar ur område 1,4 och 5 utgör underlag för att pröva om den interna kontrollen är tillräcklig. Övriga områden bildar underlag för att bedöma om förvaltningen sker på ett ändamålsenligt (2) och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt (3).

Revisionskriterier i granskningen utgörs främst av kommunallagen 6:6 och följsamhet till fullmäktiges uppdrag i form av mål och budget 2020.

Metod och avgränsning

Den översiktliga granskningen har skett genom dokumentanalys. I tid avgränsas granskningen i huvudsak till år 2020. I övrigt se "syfte och revisionsfrågor".

Respektive granskningsområde bedöms med hjälp av signalsystem: grön (tillräckligt), gult (delvis) och röd (otillräckligt).

Övergripande riktlinjer

Fullmäktiges antagna Mål och budget 2020 med flerårsplan 2021-2021

Målen är indelade i sju målområden som vart och ett består av en politisk inriktning och ett eller flera utvecklingsmål med tillhörande målsatta mått. Sammanfattningsvis ska politisk inriktning, utvecklingsmål och målsatta mått för respektive målområde ses som en helhet som är styrande för de nämnder som berörs av målområdet.

I Mål och budget 2020 anges att samtliga nämnder under utvecklingsmål 7:2 – Botkyrka kommun har en god ekonomisk hushållning – ska komplettera med två målsatta mått med lydelsen "xx-nämndens nettoutfall är inom beslutad budgetram (%)." och "xx-nämndens prognos vid delårsrapport 1 avviker från årsutfallet med max 1 %."

Enligt kommunens budgetprocess ska nämnden senast i slutet av januari det aktuella budgetåret rapportera till kommunstyrelsen hur budgetramen för 2020 har fördelats på nämndens olika verksamheter. För att ge nämnden en samlad bild över de mål och ekonomiska förutsättningar som kommer vara styrande under 2020 inom nämndens ansvarsområde sammanställer förvaltningen en rapport - "Mål och internbudget 2020". "Mål och internbudget 2020" beslutas av nämnden och lämnas till kommunledningsförvaltningen senast torsdag den 31 januari 2020.

I Mål och budget 2020 anges vidare att nämnderna för 2020 ska lämna två delårsrapporter. Delårsrapport 1, efter april, ska innehålla ekonomiskt utfall för perioden, prognos för helåret, nyckeltal/mått och avvikelserrapportering av måluppfyllelse. Delårsrapport 2, efter augusti, ska innehålla ekonomiskt utfall för perioden, prognos för helåret, nyckeltal/mått och måluppfyllelse. Dessutom ska nämnderna lämna ekonomisk uppföljning per sista mars, sista juni och sista oktober med prognos för helåret. Med anledning av Corona bestämdes centralt att uppföljning per mars inte behövdes tas fram.

Övergripande riktlinjer

Intern kontroll

I *Internkontrollplan 2020* för kommunstyrelsens övergripande ansvar framkommer att kommunstyrelsen har det övergripande ansvaret för att se till att det finns en god intern kontroll. I detta ligger ett ansvar för att en intern kontrollorganisation upprättas inom kommunen, samt ett ansvar för att se till att denna organisation kontinuerligt utvecklas utifrån kommunens behov av intern kontroll. Kommunstyrelsen ska med utgångspunkt från sin egen granskning och nämndernas uppföljningsrapporter utvärdera kommunens samlade system för intern kontroll och i de fall förbättringar behövs se till att lämpliga åtgärder genomförs av berörd nämnd. Rapporteringen ska beslutas av kommunstyrelsen i samband med beslut om kommunens årsredovisning.

Nämnderna har det yttersta ansvaret för den interna kontrollen inom sina respektive verksamhetsområden. Nämnden ska som grund för sin styrning göra risk- och väsentlighetsanalyser. Med start 2019 används Stratsys för arbetet med intern kontroll, i likhet med den övriga planerings- och uppföljningsprocessen i Botkyrka kommun. Utbildningar i systemet hölls under våren 2019 och sedan dess är systemet i drift. Under hösten 2019 genomfördes workshops med socialförvaltningen och teknik- och fastighetsförvaltningen. Därefter arbetades en internkontrollhandbok fram under 2020. Förvaltningarna har uppmanats att börja arbeta enligt det arbetsätt som handboken föreskriver. I kontakt med kommunledningsförvaltningen framkommer att det är obligatoriskt att göra en risk- och väsentlighetsanalys som en del av framtagandet av internkontrollplanen, men det är inte tvingande att använda det arbetsätt som beskrivs i handboken och Stratsys.

Med risk- och väsentlighetsanalys avses i granskningsrapporten en sammanställning av samtliga risker i verksamheten, inklusive de risker som inte finns med i nämndens internkontrollplan.

Alla nämnder ska varje år, i samband med beslut om internbudget, anta en internkontrollplan som beskriver hur arbetet med den interna kontrollen ska bedrivas under året. Föranleder uppföljningen av föregående års plan behov av justering av innevarande års interna kontrollplan kan en reviderad internkontrollplan antas i samband med att nämnden beslutar om denna uppföljning. Resultatet av uppföljningen ska, med utgångspunkt från antagen plan, beslutas av nämnden i samband med att nämnden beslutar om bokslut med verksamhetsberättelse. Uppföljningen ska göras i den omfattning som fastställts i den interna kontrollplanen. I uppföljningen ska även resultatet av kommunstyrelsens övergripande granskning och som berör nämnden ingå.

Kommunledningsförvaltningen har för 2020 upprättat ett förslag till internkontrollplan. Planen tar upp kommunövergripande områden och kontrollmoment som en del av kommunstyrelsens uppsiktsansvar. Totalt ingår åtta kontrollmoment. Av dessa åtta kontrollmoment utförs två av respektive förvaltning och sex av kommunledningsförvaltningen. De kontroller som utförs av kommunledningsförvaltningen rapporteras löpande till respektive förvaltning efter det att granskning utförts, dock senast 31 oktober. Kommunledningsförvaltningen uppmanar respektive förvaltning att föreslå sin nämnd att ta in samtliga kontrollmoment i nämndens internkontrollplan. Föreslagna kontroller är kontroller utöver nämndernas egna risk- och väsentlighetsbedömda kontrollmoment.

Granskningsiakttagelser

Revisionsfrågor		Bedömning	Ev. noteringar
1. Verksamhetsplan	a) Har nämnden antagit en plan för sin verksamhet?	Grön	Mål och internbudget för 2020 antagen av nämnden 2020-01-28 § 3.
2. Budget	a) Har nämnden antagit en budget för sin verksamhet?	Grön	Se ovan.
3. Mål	a) Finns mål formulerade för nämndens verksamhet?	Grön	I Mål och internbudget för 2020 anges nämndens mål för samtliga sju av fullmäktiges målområden.
	b) Finns mål formulerade för nämndens ekonomi?	Grön	Nämnden har angett målsatta mått enligt fullmäktiges direktiv för utvecklingsmål 7:2 – Botkyrka kommun har en god ekonomisk hushållning.
	c) Är målen uppföljningsbara (mätbara)?	Grön	Till samtliga av nämndens mål anges så kallade målsatta mått. Till en del av dessa anges målvärden och till en del anges att värdet ska öka/minska. Vi noterar dock att målvärden saknas för ett fåtal av nämndens målsatta mått. .

Granskningsiakttagelser

Revisionsfrågor		Bedömning	Ev. noteringar
4. Rapportering och åtgärder	a) Har nämnden upprättat direktiv/ instruktion för rapportering till nämnden?	E/T	Nämnden har inte upprättat egna direktiv utan utgår ifrån de kommundemensamma direktiven för rapportering.
	b) Fokuserar rapportering på måluppfyllelse och resultat?	Grön	Ja, bedömning av resultat och måluppfyllelse sker enligt direktiv i de obligatoriska rapporterna.
	c) Vidtar nämnden tydliga åtgärder för att nå mål för verksamheten?	Gul	I delårsrapporten framkommer att vissa av nämndens mål inte kan uppnås eller nå godtagbar måluppfyllnad till följd av coronapandemin. Tydliga åtgärder för högre måluppfyllnad framkommer ej. Bristande måluppfyllelse för helåret redovisas i verksamhetsberättelsen.
	d) Vidtar nämnden tydliga åtgärder för att nå mål för ekonomin?	Gul	Nämnden uppdrog förvaltningen 2020-05-26 § 64 att skriftligt redovisa förslag på åtgärder för en budget i balans 2020 vid sammanträdet den 9 juni. Förvaltningen redovisade förslag på åtgärder för en budget i balans den 9 juni och nämnden godkände dessa (§ 92). Vi noterar att nämndens prognostiserade underskott minskar vid efterföljande rapporteringar.

Granskningsiakttagelser

Revisionsfrågor		Bedömning	Ev. noteringar
5. Måluppfyllelse	a) När nämnden uppsatta mål för verksamheten?	Gul	<p>Två av fullmäktiges målområden har nått god måluppfyllnad, där nämndmålen också uppnått god måluppfyllnad.</p> <p>Fyra av fullmäktiges målområden har nått godtagbar måluppfyllnad, där tre nämndmål nått god måluppfyllnad och sex nämndmål nått godtagbar måluppfyllnad.</p> <p>Ett av fullmäktiges målområden har nått ej godtagbar måluppfyllnad, där tillhörande nämndmål inte nått måluppfyllnad.</p>
	b) När nämnden uppsatta mål för ekonomin?	Röd	<p>Nämnden redovisar ett resultat mot driftbudget på - 7,5 mnkr. Dessutom avviker nämndens prognos vid delårsrapport 2 från årsutfallet med mer än 1 procent (3,2%). Vi noterar att nämnden i sin verksamhetsberättelse bytt ekonomiskt mål och följer upp avvikelse mellan prognos vid delårsrapport 2 och årsutfallet istället för avvikelse mellan prognos vid delårsrapport 1 och årsutfallet.</p>

Granskningsiakttagelser, Intern kontroll

Revisionsfrågor		Bedömning	Ev. noteringar
6. Riskanalys	a) Har riskanalys utförts i enlighet med fullmäktiges direktiv?	Gul	Enligt kommunens direktiv är det obligatoriskt för nämnderna att som grund för sin internkontroll göra risk- och väsentlighetsanalyser, men nämnderna behöver inte följa någon viss process för detta. I nämndens internkontrollplan framkommer inte att den bygger på någon risk- och väsentlighetsanalys.
	b) Finns en dokumenterad riskanalys för intern kontroll?	Röd	Vi har i granskningen inte tagit del av någon risk- och väsentlighetsanalys utöver den nettolista som framgår av nämndens internkontrollplan.
7. Plan för intern kontroll	a) Har plan upprättats i enlighet med fullmäktiges direktiv?	Grön	Nämndens internkontrollplan innefattar kommungemensamma kontrollmoment.
	b) Har nämnden antagit plan för innevarande år?	Grön	Internkontrollplan 2020 godkänd av nämnden 2020-01-28 § 8.
	c) Är planen heltäckande, dvs. omfattar den förekommande risker av olika slag?	Grön	Nämnden har utöver de åtta kommungemensamma kontrollerna tre egna, nämndspecifika kontroller. Totalt finns elva kontrollpunkter i internkontrollplanen för nämnden. Enligt vår bedömning kan nämnden med fördel utveckla fler egna, nämndspecifika kontroller.

Granskningsiakttagelser, Intern kontroll

Revisionsfrågor		Bedömning	Ev. noteringar
8. Rapportering	a) Har nämnden upprättat direktiv för rapportering till nämnden?	E/T	Nämnden har inte upprättat egna direktiv utan utgår ifrån de kommundemensamma direktiven för rapportering av intern kontroll.
	b) Sker rapportering till nämnden enligt direktiv?	Grön	Ja, nämnden får återrapportering 2021-02-16 § 15.
	c) Fokuserar rapportering på resultat och analys?	Grön	Ja, rapportering fokuserar på resultat samt eventuella brister. Av de elva kontrollerna i nämndens internkontrollplan har sju fått gott resultat och fyra fått godtagbart resultat.
	d) Vidtar nämnden vid behov åtgärder utifrån lämnad rapportering?	Grön	Ja, planerade åtgärder redovisas i uppföljningen.
	e) Sker rapportering till styrelse/fullmäktige i enlighet med fullmäktiges direktiv?	Grön	Uppföljningen är beslutad av nämnd enligt kommunens direktiv.

Granskningsiakttagelser, Prognos

Revisionsfrågor		Bedömning	Ev. noteringar
9. Direktiv för prognoser	a) Finns antagna direktiv/ instruktion för att rapportera prognoser till nämnden?	Grön	Kommungemensamma direktiv.
	b) Sker rapportering i enlighet med direktiv?	Grön	Ja, delårsrapport 1 per april och delårsrapport 2 per augusti samt månadsuppföljningar per juni och oktober.
10. Verksamhet. Har nämnden fått årsprognos om måluppfyllelse för verksamheten?	a) Under tidsperioden 1 jan-30 apr	Grön	Delårsrapport 1 innehåller beskrivning av betydelsefulla händelser under perioden samt sammanfattande kommentarer kring måluppfyllelsen.
	b) Under tidsperioden 1 maj-31 aug	Gul	Delårsrapport 2 innehåller prognoser avseende måluppfyllelse för målområdena samt tillhörande analyser. Dock görs bedömningen godtagbar måluppfyllelse (gult) för många av målen även om bedömning endast kan göras vid helåret varför prognosen riskerar att bli missvisande.
	c) Under tidsperioden 1 sept-31 dec	E/T	Ej aktuellt enligt direktiv.

Granskningsiakttagelser, Prognos

Revisionsfrågor		Bedömning	Ev. noteringar
11. Ekonomi. Har nämnden fått årsprognos om måluppfyllelse för ekonomin?	a) Under tidsperioden 1 jan-30 apr	Grön	Delårsrapport 1 per april: - 38,3 mnkr
	b) Under tidsperioden 1 maj-31 aug	Grön	Månadsrapport per juni: - 22,4 mnkr Delårsrapport 2 per augusti: - 20,9 mnkr
	c) Under tidsperioden 1 sept-31 dec	Grön	Månadsrapport per oktober: - 17,8 mnkr
12. Resultat	a) Är rapporterat årsresultat för verksamheten förenligt med lämnade årsprognoser?	Gul	Se fråga 10b. Måluppfyllelsen för helåret avviker till viss del gentemot prognos i delårsrapport 2.
	b) Är rapporterat årsresultat för ekonomin förenligt med lämnade årsprognoser?	Grön	Slutligt resultat: - 7,5 mnkr. Avvikelsen mellan lämnad prognos per augusti och faktiskt utfall uppgår till 1,4 procent.

2021-04-14

Anders Hägg

Uppdragsledare

Tobias Bjöörn

Projektledare

pwc.se

Denna rapport har upprättats av Öhrlings PricewaterhouseCoopers AB (org nr 556029-6740) (PwC) på uppdrag av Botkyrkas kommuns revisorer enligt de villkor och under de förutsättningar som framgår av projektplan från den 2020-10-26. PwC ansvarar inte utan särskilt åtagande, gentemot annan som tar del av och förlitar sig på hela eller delar av denna rapport.